

TURINYS

SANTRAUKA	1
IŽANGA	2
AUDITO REZULTATAI	5
1. AR PANAUDOJAMOS VISOS PROGRAMAI SKIRTOS LĖŠOS?	5
2. KAIP STUDENTAMS SUTEIKIAMOS PASKOLOS?	9
2.1. Kaip paskirstomos lėšos tarp aukštųjų mokyklų?	9
2.2. Kokie paskolų teikimo prioritetai ir kaip jie taikomi?	10
2.3. Kaip vertinami pretendentų pateikti dokumentai paskolai gauti?	13
2.4. Ar paskolos suteikiamos laikantis teisės aktų reikalavimų?	16
3. KIEK UŽTRUNKA PASKOLŲ SUTEIKIMAS?	18
IŠVADOS	21
REKOMENDACIJOS	22
PRIEDAI	23

LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBĖS KONTROLĖ
VALSTYBINIO AUDITO ATASKAITA

PROGRAMOS „STUDENTŲ KREDITAVIMO SISTEMOS PLĖTOJIMAS“
VYKDYMAS

2005 m. spalio 24 d. Nr. 2010-17-107

Vilnius

SANTRAUKA

Programos „Studentų kreditavimo sistemos plėtojimas“ vykdymui 2004 metais iš valstybės biudžeto skirta 18 000 tūkst. Lt. Programą vykdo ir valstybės paskolas studentams teikia Lietuvos valstybinis mokslo ir studijų fondas.

Audito metu buvo siekiama įvertinti programos „Studentų kreditavimo sistemos plėtojimas“ vykdymo efektyvumą: lėšų skyrimą ir paskirstymą, konkursų skelbimą ir organizavimą, paskolų skyrimą ir išmokėjimą, lėšų panaudojimą.

Nustatyta, kad programos „Studentų kreditavimo sistemos plėtojimas“ lėšos 2004 metais panaudotos nepakankamai efektyviai. Daliai paskolas gyvenimo išlaidoms gavusių studentų 2004 metais buvo suteiktos mažesnio dydžio paskolos nei jie prašė, o dalis studentų jų negavo, nors 2004 metais liko nepanaudota 2 522,0 tūkst. Lt arba 14 proc. paskoloms teikti skirtų valstybės biudžeto asignavimų. Paskoloms studijų įmokoms švietimo ir mokslo ministro įsakymu 2004 metais skirtos lėšos kelis kartus viršijo poreikį, tačiau konkurso metu paskoloms studijų įmokoms nepanaudotas lėšas, pagal Lietuvos Respublikos vyriausybės nutarimu patvirtintą Valstybės paskolų aukštųjų mokyklų studentams suteikimo, administravimo ir gražinimo tvarką. Fondas galėjo skirti paskoloms gyvenimo išlaidoms tik skelbdamas papildomą konkursą. Esant lankstesnei paskoloms skirtų lėšų panaudojimo tvarkai, paskoloms studijų įmokoms 2004 metais nepanaudotas (2 522,0 tūkst. Lt) lėšas buvo galima panaudoti paskoloms gyvenimo išlaidoms, nes poreikis minėtoms paskoloms papildomo konkurso metu daugiau 4000 tūkst. Lt viršijo skirtas lėšas.

Audito ataskaitoje pateikiami nustatyti programos „Studentų kreditavimo sistemos plėtojimas“ lėšų administravimo trūkumai paskirstant lėšas tarp aukštųjų mokyklų, vykdant pretendentų atranką bei suteikiant paskolas studentams.

Audito ataskaitoje pateiktos išvados ir rekomendacijos Lietuvos valstybiniam mokslo ir studijų fondui dėl programos „Studijų kreditavimo sistemos plėtojimas“ vykdymo.

IŽANGA

Audito atlikimo pagrindas – Lietuvos Respublikos valstybės kontrolės Veiklos audito 2005 metų programa ir Valstybės kontrolės Veiklos audito 1-ojo departamento direktoriaus 2005-08-11 pavedimas Nr. 2010-17.

Audito tikslas – įvertinti programos „Studentų kreditavimo sistemos plėtojimas“ vykdymo efektyvumą: lėšų skyrimą ir paskirstymą, konkursų skelbimą ir organizavimą, paskolų skyrimą ir išmokėjimą, lėšų panaudojimą.

Audituotas laikotarpis – 2004 metai.

Audito subjektas – Lietuvos valstybinis mokslo ir studijų fondas (toliau – Fondas). Fondas yra biudžetinė įstaiga. Fondas, vykdydamas specialiąsias programas, Vyriausybės nustatyta tvarka teikia studentams valstybės paskolas, doktorantams bei mokslininkams finansinę paramą ir vykdo konkursus moksliniams tyrimams ir eksperimentinei plėtrai finansuoti tam tikslui skirtomis valstybės biudžeto lėšomis¹.

Audito objektas – programa „Studentų kreditavimo sistemos plėtojimas“ (toliau – Programa). Programą vykdo ir valstybės paskolas studentams teikia Fondas. Programa yra tęstinė, pradėta įgyvendinti 1998 m. Valstybės paskolų teikimui 1998 - 2004 m. laikotarpiu iš valstybės biudžeto skirta 66 748,2 tūkst. Lt, sudaryta 30 313 paskolų sutarčių iš viso už 66 193,5 tūkst. Lt. Minėtu laikotarpiu gražintinų paskolų bei palūkanų suma – 1 651,3 tūkst. Lt, gražinta paskolų, palūkanų bei delspinigių – 2 982,8 tūkst. Lt. Gražinamų lėšų suma kasmet didėja.

Programos vykdymui 2004 metais skirta 21 610,7 tūkst. Lt, iš jų: 18 000,0 tūkst. Lt iš 2004 metais skirtų valstybės biudžeto asignavimų², 3 610,7 tūkst. Lt – iš 2003 metais nepanaudotų lėšų ir sukauptų lėšų už gražintas paskolas, palūkanas bei delspinigius.

Lėšos, numatytos paskoloms studentams teikti, apskaitomos atskiroje fondo sąskaitoje. Metams pasibaigus, šios sąskaitos likučiai į Lietuvos Respublikos valstybės biudžetą negražinami.

Programos tikslas – teikti aukštųjų mokyklų studentams socialinę paramą, rengiant aukštos kvalifikacijos specialistus ir užtikrinant šalies mokslinę kompetenciją; sukurti efektyvią Valstybės paskolų aukštųjų mokyklų studentams kreditavimo sistemą.

Programos uždavinys – kasmet konkurso būdu teikti valstybinių ir nevalstybinių aukštųjų mokyklų pagrindinių, vientisųjų ir antrosios pakopos studentams trijų rūšių paskolas:

- studijų įmokoms mokėti, jeigu jos nebuvo sumokėtos valstybės biudžeto lėšomis,
- gyvenimo išlaidoms,
- dalinėms studijoms pagal tarptautines sutartis ir susitarimus.

¹ Mokslo ir studijų įstatymo 10 str.

Konkursai paskoloms studijų įmokoms mokėti skelbiami du kartus per kalendorinius metus (kiekvienam semestriui), paskoloms gyvenimo išlaidoms ir dalinėms studijoms pagal tarptautines sutartis ir susitarimus – kartą metuose. Jeigu aukštosioms mokykloms numatytos paskolų lėšos nepanaudojamos, einamaisiais kalendoriniais metais Fondas gali skelbti papildomą konkursą paskoloms iš šių lėšų teikti. Fondas 2004 metais skelbė du konkursus (pirmą ir papildomą) paskoloms gyvenimo išlaidoms ir dalinėms studijoms pagal tarptautines sutartis ir susitarimus gauti. Per metus su studentais sudarytos 9349 paskolų sutartys iš viso už 18 995,5 tūkst. Lt. Daugiausia Programos lėšų skirta paskoloms gyvenimo išlaidoms (1 lentelė).

1 lentelė. Sudarytų paskolų sutarčių skaičius ir suma pagal paskolų rūšis 2004 m.

Konkursas	Paskolos gyvenimo išlaidoms		Paskolos studijų įmokoms		Paskolos dalinėms studijoms užsienyje	
	Sutarčių skaičius, vnt.	Paskolų suma, Lt	Sutarčių skaičius, vnt.	Paskolų suma, Lt	Sutarčių skaičius, vnt.	Paskolų suma, Lt
Pirmas konkursas	5420	13 929 200	963	481 500	17	76 000
Antras (papildomas) konkursas	1929	3 806 810	956	478 000	64	224 000
Iš viso:	7349	17 736 010	1919	959 500	81	300 000

Pretendentų paskolai gauti atranką vykdo:

- aukštųjų mokyklų studijų skyriai arba administracijos įgalioti už paskolų teikimą atsakingi asmenys, kurie organizuoja prašymų svarstymą (svarstymuose dalyvauja aukštosios mokyklos studentų atstovas) – paskoloms studijų įmokoms ir gyvenimo išlaidoms gauti,
- Fondo direktoriaus įsakymu sudaryta paskolai dalinėms studijoms pagal tarptautines sutartis ir susitarimus gauti pretendentų atrankos komisija (toliau – Atrankos komisija paskolai dalinėms studijoms užsienyje gauti) – paskoloms dalinėms studijoms užsienyje gauti³.

Paskolų studentams suteikimą, administravimą ir grąžinimą, konkursų valstybės paskoloms gauti organizavimo tvarką ir jo paskelbimą, prašymo dalyvauti konkurse ir kitų dokumentų pateikimą, pretendentų atranką ir vertinimo kriterijus, paskolos sutarties įforminimą ir pasirašymą, paskolos dydį ir jos išmokėjimą 2004 metais reglamentavo:

- Aukštojo mokslo įstatymas⁴.
- Valstybės paskolų aukštųjų mokyklų studentams suteikimo, administravimo ir grąžinimo tvarka (toliau – Tvarka)⁵.
- Valstybės paskolų skyrimo studentams konkurso nuostatai (toliau – Nuostatai)⁶.

² Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004-02-03 nutarimas Nr. 110

³ Valstybės paskolų skyrimo studentams konkurso nuostatų 22 punktą.

⁴ 2000-03-21, Nr. VIII-1586, su pakeitimais.

⁵ Patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002-12-21 nutarimu Nr.2073.

Programos vertinimo kriterijai – studentų, gaunančių paskolas (studijų įmokoms, gyvenimo išlaidoms, dalinėms studijoms pagal tarptautines sutartis ir susitarimus), skaičius. Sudaromos geresnės sąlygos asmenims, ypač mažas pajamas turinčių šeimų nariams, įgyti aukštojo mokslo kvalifikaciją.

Programos įgyvendinimo rezultatas – studentų, gaunančių paskolą iš Fondo skaičius. Planuota, kad 2004 metais paskolas gaus 8000 studentų. Planuotas Programos įgyvendinimo rezultatas 2004 metais pasiektas – sudarytos 9349 paskolų sutartys su 8643 studentais. Su 8000 studentų sudaryta po 1 paskolos sutartį, su 581 studentu – po 2 sutartis, su 61 studentu – po 3 sutartis, su vienu studentu - 4 paskolų sutartys (dvi studijų įmokoms ir dvi gyvenimo išlaidoms).

Audito procesas. Valstybinį auditą atliko vyresnioji valstybinė auditorė Milda Čeplinskienė (grupės vadovė) ir valstybinis auditorius Edmundas Baronas.

Auditas atliktas vadovaujantis Valstybinio audito reikalavimais.

Audito įrodymai gauti taikant tikrinimo, skaičiavimo, apklausos ir analitinės procedūras. Audito metu pateikėme anketas 45 valstybinėms ir nevalstybinėms aukštosioms mokykloms, kurių studentams buvo suteiktos paskolos. Audito ataskaitoje naudojami apibendrinti atsakymai, gauti iš 37 aukštųjų mokyklų.

Atlikdami auditą, laikėmės prielaidos, kad auditoriams pateikti duomenys yra teisingi, dokumentai yra išsamūs ir galutiniai, o dokumentų kopijos atitinka originalus.

Auditas pradėtas 2005-08-16, baigtas 2005-10-24.

Šioje ataskaitoje vartojami trumpiniai ir sąvokos:

Paskola studijų įmokai – paskola studijų įmokoms mokėti, jeigu jos nebuvo sumokėtos valstybės biudžeto lėšomis.

Paskola dalinėms studijoms užsienyje – paskola dalinėms studijoms užsienyje pagal tarptautines sutartis ir susitarimus.

⁶ Patvirtinta Fondo direktoriaus 2003-01-17 įsakymu Nr.5, neteko galios nuo 2005-04-01.

AUDITO REZULTATAI

1. AR PANAUDOTOS VISOS PROGRAMAI SKIRTOS LĖŠOS?

Programos „Studentų kreditavimo sistemos plėtojimas“ vykdymui 2004 metais skirta 21 610,7 tūkst. Lt, iš jų 18 000,0 tūkst. Lt – 2004 metų valstybės biudžeto asignavimai. Lietuvos Respublikos Vyriausybei paskyrus valstybės biudžeto asignavimus programai „Studentų kreditavimo sistemos plėtojimas“, švietimo ir mokslo ministras nustato, kokia dalis lėšų turi būti skiriama atitinkamai kiekvienos rūšies paskoloms teikti⁷. Paskoloms studijų įmokoms 2004 metais skirta – 6 000,0 tūkst. Lt (arba 33,3 proc.), gyvenimo išlaidoms - 11 700,0 tūkst. Lt (arba 65,0 proc.), dalinėms studijoms pagal tarptautines sutartis ir susitarimus – 300,0 tūkst. Lt. (arba 1,7 proc.)⁸.

Audito metu nustatyta, kad 2004 metais liko nepanaudota 2 615,2 tūkst. Lt (arba 12,1 proc.) programai „Studentų kreditavimo sistemos plėtojimas“ skirtų lėšų, nors poreikis paskoloms gyvenimo išlaidoms buvo didesnis nei skirtos lėšos:

1. Nepanaudota 2 522,0 tūkst. Lt paskoloms teikti 2004 metais skirtų valstybės biudžeto asignavimų, nes paskoloms studijų įmokoms skirtos lėšos kelis kartus viršijo lėšų poreikį, o nepanaudotos lėšos, to paties konkurso metu negalėjo būti panaudotos paskoloms gyvenimo išlaidoms. Konkursai paskoloms studijų įmokoms gauti 2004 metais buvo skelbiami du kartus per metus, kartu su konkursais paskoloms gyvenimo išlaidoms. Vadovaudamasis švietimo ir mokslo ministro įsakymu patvirtintu lėšų paskirstymu paskoloms teikti, Fondas paskoloms studijų įmokoms kiekvieno konkurso metu skyrė po 3 000 tūkst. Lt. Pirmojo konkurso metu panaudota 481,5 tūkst. Lt (arba 16 proc.), o antrojo – 478,0 tūkst. Lt (arba 15,9 proc.) paskoloms studijų įmokoms skirtų lėšų (2 lentelė).

2 lentelė. Paskoloms studijų įmokoms teikti 2004 m. skirtų lėšų panaudojimas, tūkst. Lt

Konkursas	Skirtos lėšos	Sudarytų paskolų sutarčių suma	Konkurso metu nepanaudotos lėšos	Konkurso metu nepanaudotos lėšos, skirtos paskoloms gyvenimo išlaidoms papildomam konkurse *	Liko nepanaudota 2004 m.
I konkursas	3 000,0	481,5	2 518,5	2 518,5	-
II konkursas	3 000,0	478,0	2 522,0	-	2 522,0
Iš viso:	6 000,0	959,5	5 040,5	2 518,5	2 522,0

* lėšos, nepanaudotos paskoloms studijų įmokoms teikti, gali būti panaudotos paskoloms gyvenimo išlaidoms gauti paskelbus papildomą konkursą⁹.

⁷ Valstybės paskolų aukštųjų mokyklų studentams suteikimo, administravimo ir grąžinimo tvarkos 7 punktas.

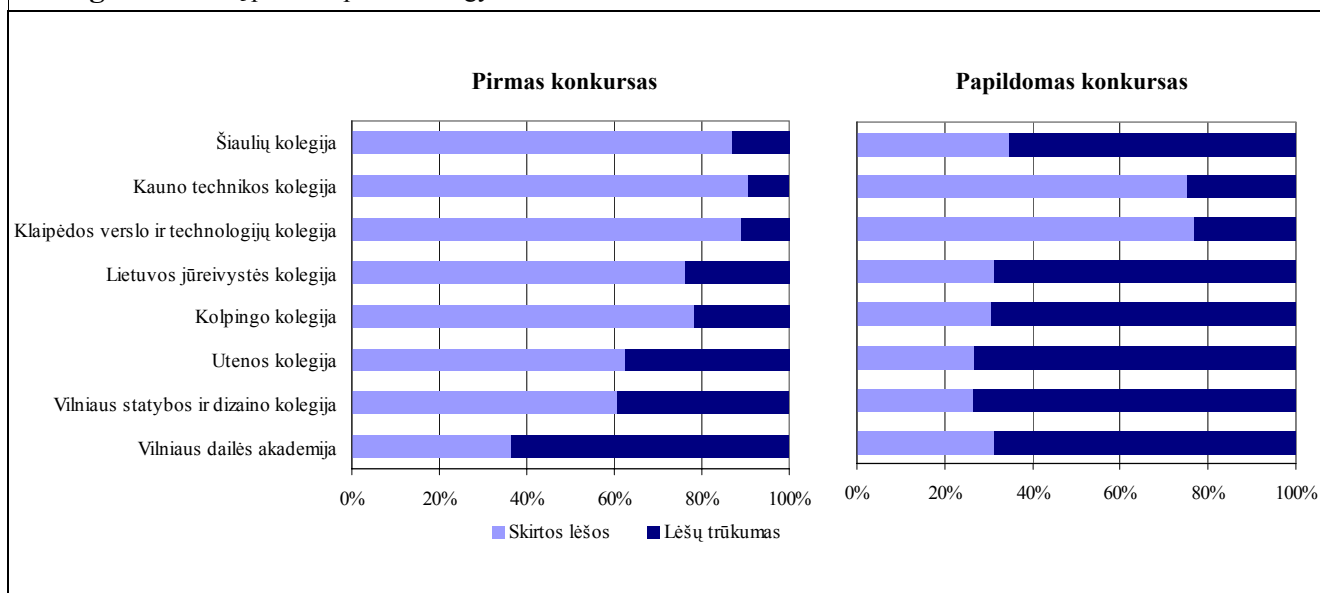
⁸ Švietimo ir mokslo ministro 2004-02-06 įsakymas Nr. ISAK-174.

⁹ Tvarkos 9 punktas.

Pagal Lietuvos Respublikos vyriausybės nutarimu patvirtintą Valstybės paskolų aukštųjų mokyklų studentams suteikimo, administravimo ir grąžinimo tvarką, paskoloms studijų įmokoms nepanaudotos lėšos gali būti panaudotos paskoloms gyvenimo išlaidoms paskelbus papildomą konkursą. Todėl pirmojo konkurso metu paskoloms studijų įmokoms nepanaudotos lėšos (2 518,5 tūkst. Lt) buvo skirtos paskoloms gyvenimo išlaidoms 2004 metais skelbiant papildomą konkursą. Fondas, atsižvelgdamas į pirmojo konkurso metu paskoloms studijų įmokoms skirtų lėšų panaudojimą, siūlė Švietimo ir mokslo ministerijai antrojo konkurso metu vietoje nustatytų 3 000 tūkst. Lt, paskoloms studijų įmokoms skirti 1 000 tūkst. Lt, tačiau ministerija šiam Fondo pasiūlymui nepritarė. Kadangi Lietuvos Respublikos vyriausybės nutarime numatyta lėšų panaudojimo tvarka nenumatė galimybės paskoloms studijų įmokoms nepanaudotas lėšas to paties konkurso metu panaudoti suteikiant paskolas gyvenimo išlaidoms, 2004 metais antrojo konkurso metu liko nepanaudota 2 522 tūkst. Lt paskoloms studijų įmokoms skirtų lėšų. Nors lėšų poreikis paskoloms gyvenimo išlaidoms papildomo konkurso metu buvo didesnis už skirtas lėšas, tačiau paskoloms studijų įmokoms antrojo konkurso metu nepanaudotos lėšos galėjo būti skirtos paskoloms gyvenimo išlaidoms tik 2005 metais.

Audito metu gauti įrodymai, kad lėšų trūkumas paskoloms gyvenimo išlaidoms papildomo konkurso metu viršijo 4 000 tūkst. Lt, t. y. minėto konkurso metu paskoloms studijų įmokoms nepanaudotų lėšų sumą (2 522 tūkst. Lt) (pavyzdžiai pateikti 1 diagramoje).

1 diagrama. Lėšų poreikis paskoloms gyvenimo išlaidoms 2004 m.

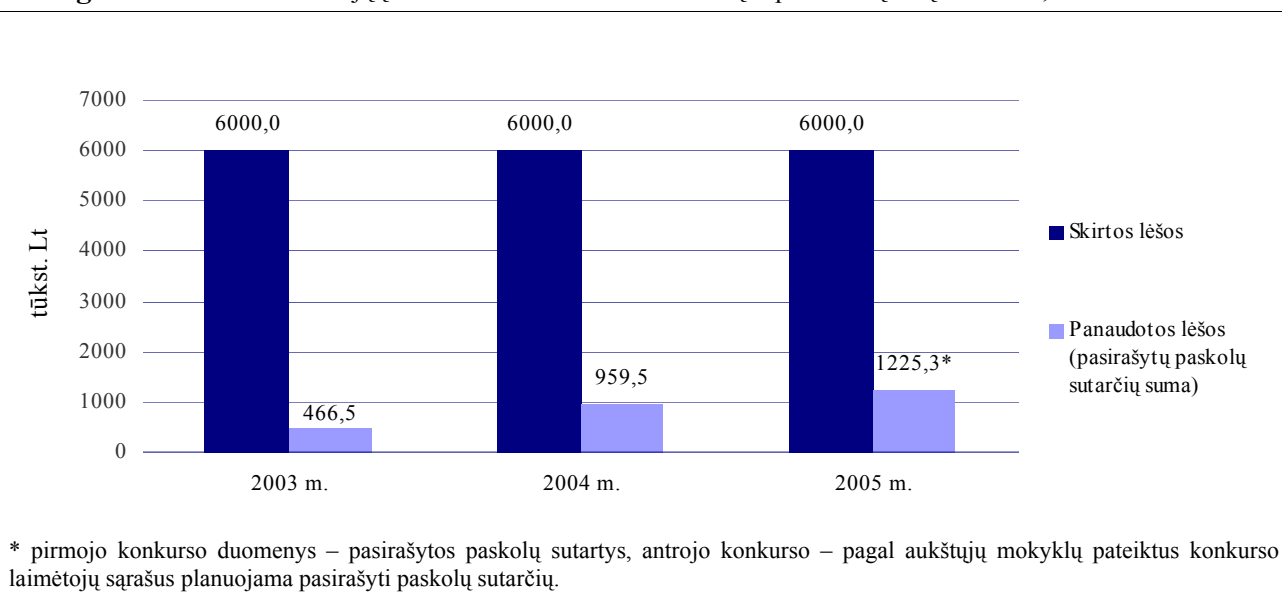

Pagal aukštųjų mokyklų apklausos duomenis nustatyta, kad papildomo konkurso metu paskolų gyvenimo išlaidoms negavo mažiausiai apie 1000 minėtų paskolų prašiusių studentų, nors beveik visose aukštosiose mokyklose (ar atskiruose jų fakultetuose, kur poreikis paskoloms

gyvenimo išlaidoms buvo didesnis nei skirtos lėšos), buvo mažinamas studento prašyme nurodytas prašomos paskolos dydis, siekiant, kad kuo daugiau studentų gautų paskolas. Audito metu buvo apribota galimybė tiksliai nustatyti bendrą lėšų poreikį paskoloms gyvenimo išlaidoms, nes tik ketvirtadalis aukštųjų mokyklų, auditorių nuomone, pateikė pakankamai patikimus duomenis apie gautus ir patenkintus studentų prašymus paskoloms gauti.

Paskoloms studijų įmokoms 2003-2005 metais švietimo ir mokslo ministro įsakymu skirta po 6 000 tūkst. Lt (žr. 2 diagramą).

2 diagrama. Paskoloms studijų įmokoms 2003-2005 metais skirtų ir panaudotų lėšų dinamika, tūkst. Lt

Paskoloms studijų įmokoms 2004 metais skirta 12,86 kartų (2005 metais – 6,25 kartus) daugiau lėšų, lyginant su praėjusių metų poreikiu minėtos rūšies paskoloms. Paskoloms studijų įmokoms kasmet nepanaudojama didžioji dalis švietimo ir mokslo ministro įsakymu šiam tikslui skiriamų lėšų: 2004 m. nepanaudota 5 040,5 tūkst. Lt arba 84,0 proc., (2003 m. - 5 533,5 tūkst. Lt arba 92,2 proc., 2005 m. – planuojama, kad paskoloms studijų įmokoms nebus panaudota apie 4 774,7 tūkst. Lt arba apie 80 proc. skirtų lėšų).

2. Nepanaudota 93,2 tūkst. Lt paskoloms teikti 2004 metais skirtų lėšų, nes kai kuriais atvejais konkursą laimėję studentai nepasirašė paskolų sutarčių, o 4 aukštosiose mokyklose liko nepaskirstyta maža dalis aukštajai mokyklai paskoloms gyvenimo išlaidoms skirtų lėšų.

Apie 2-3 proc. kiekvienam konkursui paskoloms teikti skirtų lėšų lieka nepanaudota, nes dalis studentų, laimėjusių konkursą paskolai gauti nepasirašo paskolos sutarties. Dėl šios priežasties 2004 metais I konkurso metu nepanaudota 56,5 tūkst. Lt (arba 10,5 proc.), II konkurso metu - 45,5 tūkst. Lt (arba 8,7 proc.) paskoloms studijų įmokoms skirtų lėšų, paskoloms gyvenimo išlaidoms nepanaudota atitinkamai 293,3 tūkst. Lt (2,1 proc.) ir 85,6 tūkst. Lt (2,2 proc.) skirtų lėšų.

Apie 0,5 proc. paskoloms gyvenimo išlaidoms skirtų lėšų nepanaudota, nes 4 aukštosios mokyklos paskirstė ne visas (nepaskirstė nuo 0,25 tūkst. Lt iki 30,0 tūkst. Lt) paskoloms gyvenimo išlaidoms teikti skirtų lėšų. Auditorių nuomone, ši priežastis 2004 metais buvo mažai aktuali, tačiau kasmet didėjant gražinamų paskolų sumai, gali iškilti problema, kai liks nepanaudota dalis paskoloms teikti konkurso metu skirtų lėšų dalyje aukštųjų mokyklų, nors kitose aukštosiose mokyklose poreikis paskoloms bus didesnis nei skirtos lėšos.

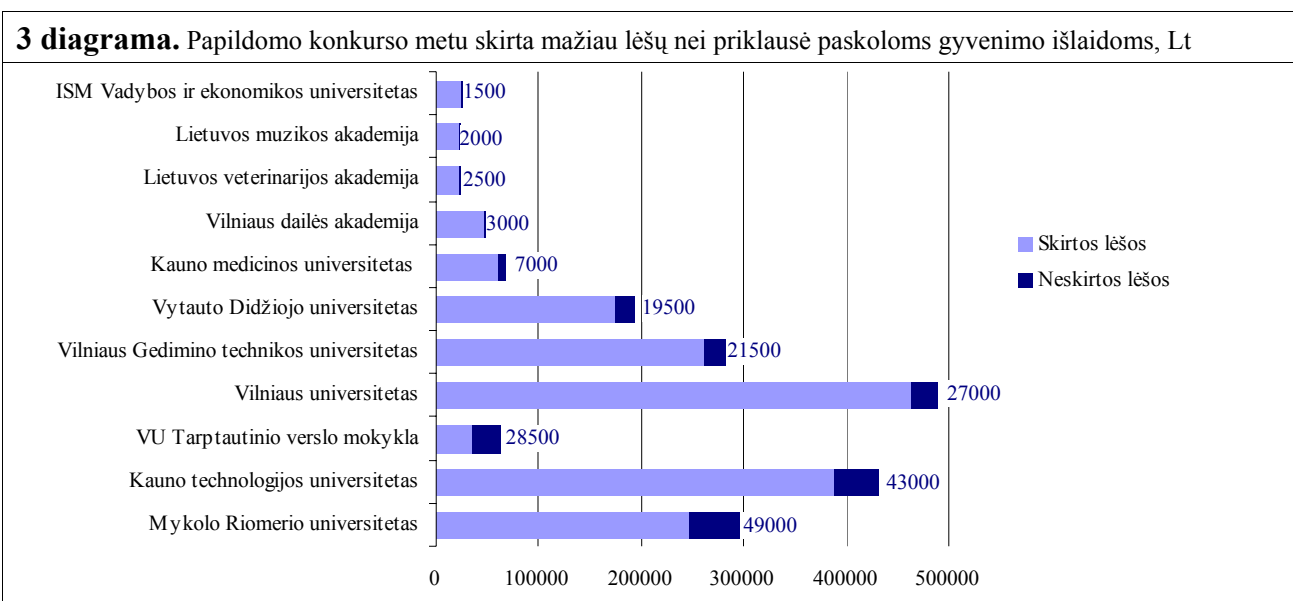
Programos „Studentų kreditavimo sistemos plėtojimas“ lėšos 2004 metais panaudotos nepakankamai efektyviai, nes dalis paskolų gyvenimo išlaidoms prašiusių studentų jų negavo, nors 2004 metais liko nepanaudota 2 522,0 tūkst. Lt arba 14 proc. paskoloms teikti skirtų valstybės biudžeto asignavimų. Paskoloms studijų įmokoms 2004 metais skirta 12,86 kartų daugiau lėšų, lyginant su praėjusių metų poreikiu minėtos rūšies paskoloms, tačiau konkurso metu paskoloms studijų įmokoms nepanaudotas lėšas, pagal Lietuvos Respublikos vyriausybės nutarimu patvirtintą Valstybės paskolų aukštųjų mokyklų studentams suteikimo, administravimo ir gražinimo tvarką, Fondas galėjo skirti paskoloms gyvenimo išlaidoms tik kito konkurso metu. Jei būtų buvusi galimybė nepanaudotas lėšas to paties konkurso metu panaudoti paskoloms gyvenimo išlaidoms, 2004 metais maksimalaus dydžio paskolas gyvenimo išlaidoms papildomo konkurso metu galėjo gauti dar mažiausiai 560 paskolų pageidavusių studentų arba paskolas gavusiems studentams galėjo būti suteiktos didesnės paskolos, t.y. nemažinant jų dydžio.

2. KAIP STUDENTAMS SUTEIKIAMOS PASKOLOS?

2.1. Kaip paskirstomos lėšos tarp aukštųjų mokyklų?

Skelbdamas konkursą paskoloms studijų įmokoms ir gyvenimo išlaidoms gauti, Fondas turi nurodyti paskoloms numatytų lėšų sumas kiekvienai aukštajai mokyklai. Lėšos paskoloms gyvenimo išlaidoms tarp aukštųjų mokyklų paskirstomos pagal bendrą studentų skaičių, paskoloms studijų įmokoms – atsižvelgiant į tai, kiek studentų moka studijų įmokas¹⁰.

Audito metu nustatyta, kad 2004 metais papildomam konkursui paskoloms gyvenimo išlaidoms skirtas lėšas tarp aukštųjų mokyklų Fondas paskirstė pagal bendrą studentų skaičių, tačiau, apskaičiuodamas bendrą studentų skaičių, neįtraukė 24 577 antrosios pakopos ir vientisųjų studijų V–VI kurso studentų. Dėl šios priežasties, paskoloms gyvenimo išlaidoms 11-ai aukštųjų mokyklų skirta nuo 1,5 tūkst. Lt iki 49,0 tūkst. Lt mažiau negu priklausė (3 diagrama), o 34-ioms aukštosioms mokykloms – nuo 1,0 tūkst. Lt iki 32,5 tūkst. Lt. daugiau negu priklausė.

Visos 3 diagramoje nurodytos aukštosios mokyklos papildomo konkurso metu mažino studentams suteikiamų paskolų gyvenimo išlaidoms dydį, siekdamas, kad paskolas gautų kuo daugiau studentų. Daugelyje iš jų, net ir mažinant paskolų dydį, nebuvo patenkinti visi studentų prašymai gauti paskolas. Dėl netikslaus lėšų paskirstymo, minėtų aukštųjų mokyklų studentams, negavusiems paskolų gyvenimo išlaidoms, kai kuriais atvejais buvo apribota galimybė jas gauti arba gavusiems paskolas, galėjo būti suteiktos didesnės paskolos.

Fondas, skelbdamas papildomą konkursą, netiksliai paskirstė aukštosioms mokykloms paskoloms gyvenimo išlaidoms skirtas lėšas. Todėl minėto konkurso metu mažiau nei priklausė lėšų gavusių aukštųjų mokyklų studentams kai kuriais atvejais apribota galimybė gauti paskolas gyvenimo išlaidoms arba gauti didesnes paskolas nei buvo skirtos.

¹⁰ Tvarkos 8 punktas.

2.2. Kokie paskolų teikimo prioritetai ir kaip jie taikomi?

Pretendentų atranka ir paskolų teikimo prioritetų taikymas audito metu buvo vertinamas pagal aukštųjų mokyklų apklausos rezultatus (paskoloms studijų įmokoms ir gyvenimo išlaidoms) bei Fonde atlikus Atrankos komisijos paskolai dalinėms studijoms užsienyje gauti nutarimų ir Fondui studentų pateiktų dokumentų analizę (paskoloms dalinėms studijoms užsienyje).

Pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatytą tvarką, pirmenybė gauti paskolą prioriteto tvarka teikiama studentams:

- kurių šeimoms pagal įstatymus priklauso socialinė pašalpa;
- kurių pajamos, tenkančios vienam šeimos nariui, neviršija Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatyto remiamų pajamų dydžio (2004 m. – 135 Lt);
- turintiems geresnį pažymių vidurkį;
- mokantiems už studijas visą kainą¹¹.

Papildomo konkurso metu pirmenybė gauti paskolą teikiama pirmojo kurso studentams, atitinkantiems išvardintus reikalavimus¹².

Audito metu nustatyta, kad Fondas, 2004 metais papildomo konkurso metu suteikdamas paskolas dalinėms studijoms užsienyje, be Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatytų prioritetų paskolai gauti, taikė papildomus prioritetus. Fondo taikytas papildomas prioritetas - pajamos, tenkančios vienam šeimos nariui, t.y. pajamų dydis buvo vertinamas ir tada, kai jos viršijo 135 Lt. Be to, papildomai atsižvelgiama į studento ar jo šeimos narių invalidumą, pensinį amžių, daugiavaikes šeimas, bedarbius, išsiskyrusius tėvus, šeimos išlaidas, stipendijos užsienyje dydį. Pavyzdžiui (žr. 1 priedą), konkurse dalyvavo 78 pretendentai paskoloms gauti (4 studentai nepateikė visų reikiamų dokumentų paskolai gauti, 8 studentų prašymai nepatenkinti, 2 studentai paskolos atsisakė). Paskolos suteiktos 64 studentams:

- konkurso metu negauta prašymų suteikti paskolą iš studentų, kurių šeimoms pagal įstatymus priklauso socialinė pašalpa (pirmasis prioritetas).
- 5 studentams, kurių pajamos, tenkančios vienam šeimos nariui, neviršijo Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatyto remiamų pajamų dydžio (antrasis prioritetas), paskolos buvo suteiktos prioriteto tvarka.
- 59 studentams, kurių pajamos, tenkančios vienam šeimos nariui buvo didesnės nei 135 Lt ir mažesnės negu 1042 Lt (išimties tvarka vienam studentui, kurio pajamos, tenkančios vienam šeimos nariui, buvo 2063 Lt), paskolos buvo skirtos neatsižvelgiant, į tai, kad dalis paskolų negavusių studentų, turėjo geresnį pažymių vidurkį.

¹¹ Tvarkos 14 punktas.

¹² Tvarkos 9 punktas.

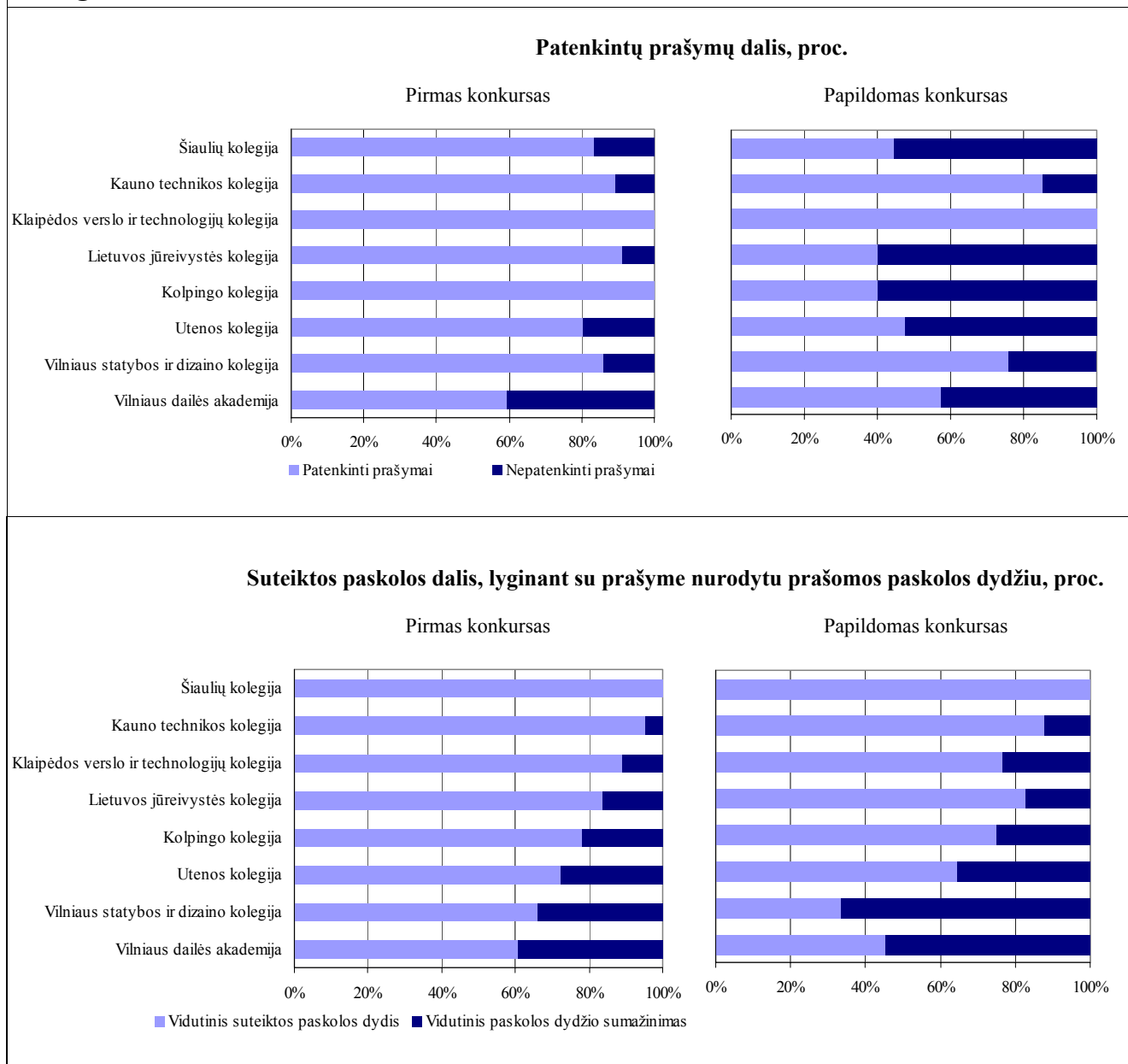
- pažymių vidurkis (trečiasis prioritetas) buvo taikomas tik nustatant skiriamos paskolos dydį, nes, siekiant patenkinti kuo daugiau studentų prašymų, buvo mažinama studento prašyme nurodyta paskolos suma.

Papildomų prioritetų taikymas, auditorių nuomone, apribojo galimybę gauti paskolas studentams, kurie turėjo teisę ją gauti, jei būtų taikyti tik Vyriausybės nustatyti paskolų teikimo prioritetai. Pavyzdžiui, jei papildomo konkurso metu paskoloms dalinėms studijoms užsienyje pretendentų atrankos metu būtų taikyti tik Vyriausybės nustatyti paskolų teikimo prioritetai (t.y. paskolos būtų skirtos studentams turintiems geresnį pažymių vidurkį, kai studento šeimos pajamos, tenkančios vienam šeimos nariui, viršija Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatytą remiamų pajamų dydį), tai iš 8-nių paskolų negavusių studentų, paskolos turėjo būti suteiktos (1 priedas):

- 5-iems paskolų negavusiems studentams (jei būtų suteikiama visa studento prašyme nurodyta paskolos suma),
- arba 7-iems paskolų negavusiems studentams (jei suteikiamos paskolos dydis būtų mažinamas kaip vykusio papildomo konkurso metu).

Apklausoje būdu nustatyta, kad kai kurios aukštosios mokyklos (ar jų fakultetai), vykdydamos pretendentų atranką paskoloms gyvenimo išlaidoms gauti, taikė papildomus paskolų teikimo prioritetus, kaip ir Fondas vykdydamos atranką paskoloms dalinėms studijoms užsienyje. Pavyzdžiui, studentams, kurių šeimoms pagal įstatymus nepriklausė socialinė pašalpa ir kurių pajamos, tenkančios vienam šeimos nariui, viršijo Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatytą remiamų pajamų dydį, paskolos prioriteto tvarka buvo skiriamos ne turintiems geresnį pažymių vidurkį, o studentams, kurių pajamos, tenkančios vienam šeimos nariui, buvo mažesnės. Dalis aukštųjų mokyklų nurodė, kad paskolos nebuvo skiriamos studentams, kurių didelės bendros šeimos pajamos.

Aukštosios mokyklos (ar fakultetai), kuriose poreikis paskoloms gyvenimo išlaidoms buvo didesnis negu skirta lėšų, mažino studento prašyme nurodytą prašomos paskolos dydį, siekiant, kad visi ar kuo daugiau studentų gautų paskolas. Tačiau, dauguma aukštųjų mokyklų net ir mažindamos skiriamos paskolos dydį, negalėjo patenkinti visų studentų prašymų paskoloms gauti (pavyzdžiai 4 diagrama).

4 diagrama. Studentų prašymų paskoloms gyvenimo išlaidoms patenkinimas 2004 m.

Aukštosios mokyklos nurodė, kad vykdant pretendentų atranką sunku objektyviai įvertinti ir teisingai apskaičiuoti pajamas, tenkančias vienam šeimos nariui, nes reikia surinkti daug pažymų (šeimos sudėtis, šeimos narių pajamos ir kt.), kurių pristatymas ilgai užtrunka, o pateiktos pažymos ne visada parodo realią studento socialinę padėtį. Sunku nuspręsti kiek reikėtų mažinti skiriamos paskolos dydį, siekiant, kad paskolas gautų kuo daugiau studentų.

Vykdant pretendentų atranką, be Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatytų prioritetų paskolai gauti, buvo taikomi papildomi prioritetai. Papildomų prioritetų taikymas kai kuriais atvejais apribojo galimybę gauti paskolas studentams, kurie turėjo teisę ją gauti, jei būtų taikyti tik Vyriausybės nustatyti paskolų teikimo prioritetai.

2.3. Kaip vertinami pretendentų pateikti dokumentai paskolai gauti?

Studentai, norintys dalyvauti konkurse paskolai gauti, turi pateikti aukštajai mokyklai (paskolai dalinėms studijoms užsienyje - Fondui)¹³:

- prašymą suteikti paskolą, asmens tapatybę patvirtinantį dokumentą, užpildytą Fondo nustatytos formos anketą, dokumentus, patvirtinančius šeimos pajamas ir dokumentus, patvirtinančius, kad užsienio aukštoji mokykla sutinka priimti studijoms (tik paskolai dalinėms studijoms užsienyje gauti).
- kitus Fondo nurodytus dokumentus, turinčius reikšmės suteikiant paskolą (skelbdamas konkursą paskolų dalinėms studijoms pagal tarptautines sutartis ir susitarimus, Fondas nurodė, kad norėdami dalyvauti konkurse studentai taip pat turi pateikti:
 - pažymą iš aukštosios mokyklos apie studento pažymių vidurkį, numatomą baigimo terminą, pažymą, jeigu studentas moka už studijas visą kainą,
 - pažymą, jeigu šeimai pagal įstatymus priklauso socialinė pašalpa,
 - pažymą apie šeimos sudėtį.

Audito metu įvertinus Fondui pateiktas pažymas apie studento šeimos sudėtį nustatyta, kad pagal minėtose pažymose pateiktą informaciją ne visais atvejais galima tiksliai nustatyti studento šeimos narių skaičių. Studentų pateiktose pažymose apie šeimos sudėtį (išduotose seniūnijų, namų savininkų bendrijų ir gyvenamuosius namus aptarnaujančių įmonių ir kt.) yra nurodoma, kad tam tikru adresu gyvena, yra deklaravę savo gyvenamąją vietą ar gyvenamuoju plotu naudojasi pažymoje išvardinti asmenys. Pavyzdžiui, kai kuriose pažymose yra nurodomi ne tik studentai, jų tėvai, nepilnamečiai ir vyresni kaip 18 metų broliai ir/ar seserys, bet ir studentų seneliai, bei kiti minėtu adresu registruoti (gyvenamąją vietą deklaravę) asmenys. Kai kuriose pažymose nurodomi ne visi šeimos nariai, nes ne visi studentai yra registruoti (deklaravę savo gyvenamąją vietą) kartu su tėvais arba vienas iš studento tėvų yra registruotas atskirai (kitu adresu).

Auditorių nuomone, siekiant gauti patikimus duomenis apie studento šeimos sudėtį, tikslinga, kad pažymos apie šeimos sudėtį būtų pateikiamos iš Gyventojų registro tarnybos prie Lietuvos Respublikos Vidaus reikalų ministerijos¹⁴.

¹³ Tvarkos 11, 13 punktai.

¹⁴ **Registro paskirtis** – rinkti, kaupti, apdoroti ir saugoti šiame įstatyme išvardytus duomenis (... gyvenamoji vieta, atvykimo į gyvenamąją vietą data; šeimyninė padėtis ir jos pasikeitimo data; tėvų, vaikų ir sutuoktinių a.k.; ...) apie LR piliečius, asmenis be pilietybės ir kitų valstybių piliečius, deklaruojančius gyvenamąją vietą Lietuvoje; teikti šiuos duomenis LR valdžios ir valdymo institucijoms...bei kitiems juridiniams ir fiziniams asmenims įstatymų ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka (Gyventojų registro įstatymo 3 str. 2 d.).

Šeimos pajamos nustatomos vadovaujantis Piniginės socialinės paramos mažas pajamas gaunančioms šeimoms (vieniems gyvenantiems asmenims) įstatymo¹⁵ nuostatomis. **Audito metu nustatyta, kad Fondas, skaičiuodamas pajamas, tenkančias vienam studento šeimos nariui, ne visais atvejais tiksliai nustatė studento šeimos narių skaičių arba nevienodai įvertino tas pačias aplinkybes, atsižvelgiant į studento pateiktus dokumentus.** Pavyzdžiui:

- vakarinių studijų arba vyresni kaip 24 metų studentai (3 studentai) buvo įskaityti į šeimos sudėtį (kartu su tėvais ir/ar broliais), nors skaičiuojant pajamas, tenkančias vienam šeimos nariui, minėti studentai turėjo būti laikomi kaip vieni gyvenantys asmenys.
- dirbantys studentai – 2 atvejais įskaityti į šeimos sudėtį kartu su tėvais, o 2 atvejais – kaip atskirai gyvenantys asmenys, nors skaičiuojant pajamas, tenkančias vienam šeimos nariui, minėti studentai turėjo būti laikomi kaip vieni gyvenantys asmenys.
- vyresni nei 24 metų studento broliai ir/ar seserys 5 atvejais buvo įskaityti į šeimos sudėtį kartu su tėvais, o 2 atvejais – neįskaityti, nors skaičiuojant pajamas, tenkančias vienam šeimos nariui, minėti studento broliai ir/ar seserys turėjo būti laikomi kaip vieni gyvenantys asmenys.
- studento broliai ir/ar seserys nuo 18 iki 24 metų, studentams nepateikus dokumentų, patvirtinančių, kad jie yra nedirbantys, nesusituokę ir su kitu asmeniu bendrai negyvenantys asmenys, besimokantys dieninėse bendrojo lavinimo mokyklose ir kitų formaliojo švietimo įstaigų dieniniuose skyriuose: 26 atvejais įskaityti į studento šeimos sudėtį kartu su tėvais, o 2 atvejais – neįskaityti, nors skaičiuojant pajamas, tenkančias vienam šeimos nariui, minėti studento broliai ir/ar seserys turėtų būti laikomi kaip vieni gyvenantys asmenys.

Dėl aukščiau išvardintų priežasčių kai kurių studentų pajamos, tenkančios vienam šeimos nariui, buvo ar galėjo būti apskaičiuotos netiksliai (pavyzdys 3 lentelėje).

¹⁵ Tvarkos 11.4 punktas: šeimos pajamos nustatomos vadovaujantis socialinės pašalpos skyrimo ir mokėjimo nuostatų 18 ir 19 punktais (Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2000-04-17 nutarimas Nr. 441, negalioja nuo 2004-04-01. Piniginės socialinės paramos mažas pajamas gaunančioms šeimoms (vieniems gyvenantiems asmenims) įstatymas 3 str. 7 d., galioja nuo 2004-04-01).

Šeima - sutuoktiniai arba bendrai gyvenantys asmenys, taip pat susituokęs asmuo, su kuriuo teismo sprendimu dėl sutuoktinių gyvenimo skyrium yra likę gyventi jų vaikai, arba vienas iš tėvų, jų vaikai ir įvaikiai iki 18 metų. Į šeimos sudėtį taip pat įskaitomi nedirbantys nesusituokę ir su kitu asmeniu bendrai negyvenantys asmenys nuo 18 iki 24 metų: besimokantys dieninėse bendrojo lavinimo mokyklose ir kitų formaliojo švietimo įstaigų dieniniuose skyriuose, taip pat asmenys nuo dieninių bendrojo lavinimo mokyklų baigimo dienos iki tų pačių metų rugsėjo 1 d.).

3 lentelė. Pajamų, tenkančių vienam studento šeimos nariui, palyginimas.

Studentas	Pajamos, tenkančios vienam šeimos nariui, Lt/mėn.		Pastabos
	Fondo apskaičiuotos	Audito metu apskaičiuota atsižvelgiant į šeimos sąvoką*	
Studentai, kurių broliai ir/ar seserys nuo 18 iki 24 metų**	791	989	Skaičiuojant pajamas studentų broliai ir/ar seserys nuo 18 iki 24 metų** neturėtų būti įskaitomi į šeimos sudėtį
	893	1191	
	925	1233	
	953	1271	
Dirbantis studentas	956	583	Dirbančio studento pajamos turi būti skaičiuojamos kaip vieno gyvenančio asmens
Dirbantis, vakarinių studijų, vyresnis nei 24 metų studentas	1042	2010	Dirbančio, vakarinių studijų, 27 metų studento pajamos turi būti skaičiuojamos kaip vieno gyvenančio asmens(studentas paskolos atsisakė)
Studentai, kuriems paskolos nebuvo suteiktos	1151	1151	Paskolos nesuteikimo priežastis - didelės šeimos pajamos
	1209	1209	
	1216	1216	Paskolos nesuteikimo priežastis - studentas laimėjo Siemens stipendiją

* Piniginės socialinės paramos mažas pajamas gaunančioms šeimoms (vieniems gyvenantiems asmenims) įstatymas.

** Studentui nepateikus dokumentų, patvirtinančių, kad broliai ir/ar seserys nuo 18 iki 24 metų yra nedirbantys, nesusituokę ir su kitu asmeniu bendrai negyvenantys asmenys, besimokantys dieninėse bendrojo lavinimo mokyklose ir kitų formaliojo švietimo įstaigų dieniniuose skyriuose.

Kadangi pajamas, tenkančias vienam šeimos nariui, kurios apskaičiuojamos atsižvelgiant į šeimos narių skaičių, Fondas taikė kaip vieną iš prioritetų suteikiant paskolas dalinėms studijoms užsienyje papildomo konkurso metu, auditorių nuomone, tai galėjo turėti įtakos paskolos suteikimui.

Audito metu įvertinus Fondui pateiktas pažymas apie studento pažymių vidurkį nustatyta, kad pažymių vidurkiai ne visais atvejais yra palyginami, nes buvo apskaičiuoti skirtingai (svertinis arba aritmetinis vidurkis) ir/ar už skirtingą studijų laikotarpį (visų studijų ar paskutinio semestro pažymių vidurkiai). Fondas, papildomo konkurso metu skirdamas paskolas dalinėms studijoms užsienyje, pažymių vidurkį taikė tik kaip vieną iš kriterijų nustatant (mažinant) suteikiamos paskolos dydį, todėl tai galėjo turėti įtakos tik suteikiamos paskolos dydžiui (4 lentelė).

4 lentelė. Pažymių vidurkio taikymas nustatant paskolos dydį (studentų, kurių šeimos pajamos panašios).

Pajamos, tenkančios vienam studento šeimos nariui, Lt/mėn.	Pažymių vidurkis		Prašoma paskolos suma, Lt	Suteiktos paskolos dydis, Lt	Skirtumas tarp prašomos ir suteiktos paskolos sumos, Lt
256	8,77	Bendras studijų vidurkis	4 500	3 500	-1 000
256	9,29	Paskutinio semestro svertinis vidurkis	4 500	4 000	-500
....
791	9,52	Paskutinio semestro pažymių vidurkis	4 500	3 500	-1 000
812	6,84*	Bendras studijų vidurkis	4 500	2 500	-2 000
893	9,8	Paskutinio semestro pažymių vidurkis	4 000	3 000	-1 000

*Studento pateiktoje pažymoje nurodytas bendras studijų vidurkis – 6,83 ir paskutiniosios sesijos pažymių vidurkis – 8,29. Fondas vadovavosi bendru studijų vidurkiu.

Auditorių nuomone, siekiant objektyviai taikyti paskolų teikimo prioritetus, būtina užtikrinti, kad studentų pažymių vidurkis būtų apskaičiuojamas taikant vienodus principus.

Fondas, vertindamas pretendentų pateiktus dokumentus paskoloms dalinėms studijoms užsienyje gauti, ir jų pagrindu skaičiuodamas pajamas, tenkančias vienam studento šeimos nariui, ne visais atvejais tiksliai nustatė studento šeimos narių skaičių arba nevienodai įvertino tas pačias aplinkybes, atsižvelgiant į studento pateiktus dokumentus, todėl tai galėjo turėti įtakos paskolos suteikimui. Nustatant skiriamos paskolos dydį buvo vertinami aukštųjų mokyklų pateikti duomenys apie studento pažymių vidurkį, kurie ne visais atvejais buvo palyginami, todėl tai galėjo turėti įtakos suteikiamos paskolos dydžiui.

2.4. Ar paskolos suteikiamos laikantis teisės aktų reikalavimų?

Paskolų gyvenimo išlaidoms suteikimas. Paskoloms gyvenimo išlaidoms gauti 2004 metais buvo sudaryta po dvi sutartis su 20 studentų. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002-12-21 nutarimu Nr.2073 patvirtintos Valstybės paskolų aukštųjų mokyklų studentams suteikimo, administravimo ir grąžinimo tvarkos 19 punkte nustatyta, kad paskolos gyvenimo išlaidoms dydis vienam studentui per metus negali viršyti Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatyto minimalaus gyvenimo lygio 36 dydžių sumos (t.y. 4 500 Lt). Audito metu nustatyta, kad 2 studentams 2004 metais suteiktų paskolų gyvenimo išlaidoms sumos viršijo Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002-12-21 nutarimu Nr. 2073 patvirtintos Valstybės paskolų aukštųjų mokyklų studentams suteikimo, administravimo ir grąžinimo tvarkos 19 punkte nustatytą sumą. Vienam studentui išmokėtų paskolų gyvenimo išlaidoms suma per metus viršijo 4500 Lt (suteiktos dvi paskolos po 4500 Lt), kitam – 2000 Lt (suteiktos paskolos atitinkamai po 4500 Lt ir 2000 Lt).

Paskolų studijų įmokoms suteikimas. Aukštojo mokslo įstatymo 62 str. 1 d. nustatyta, kad studentai gali gauti valstybės paskolas studijų įmokoms mokėti, jeigu jos nebuvo sumokėtos valstybės biudžeto lėšomis. Audito metu nustatyta ir apklausos metu gauti patvirtinimai, kad 11 studentų (besimokančių magistrantūros studijose, dieninėse pagrindinėse studijose, aukštosiose mokyklose, kuriose nebuvo studijų įmoką mokančių vakarinių bei neakivaizdinių studijų studentų), mokančių už studijas pilną kainą, gavo paskolas studijų įmokai mokėti (viso už 5 500 Lt), pažeidžiant Aukštojo mokslo įstatymo 62 str. 1 d. nuostatą.

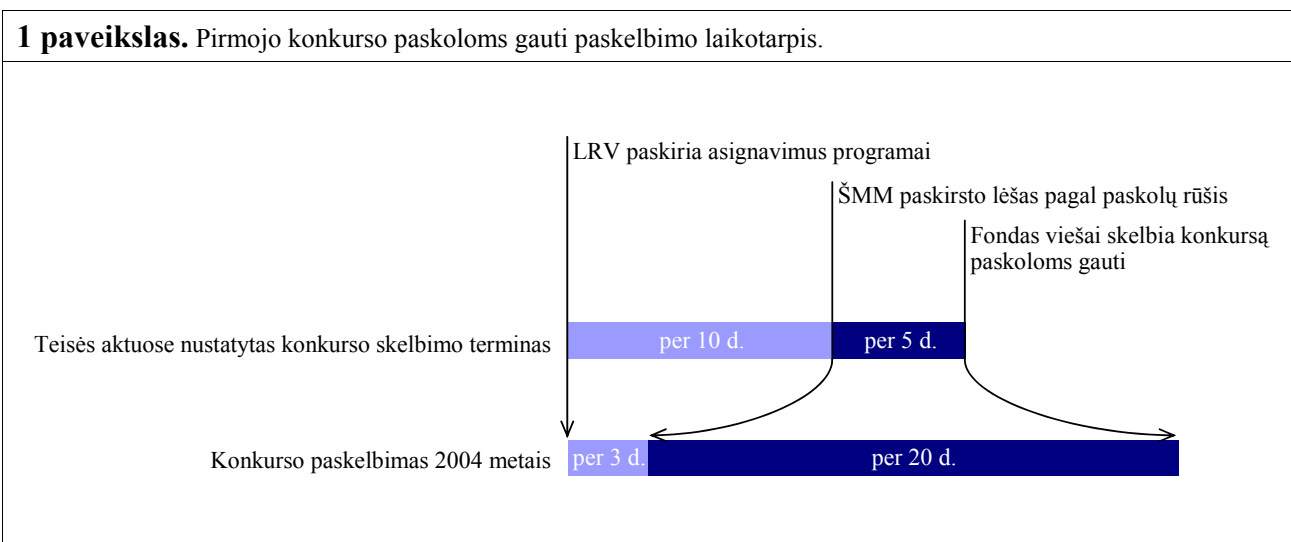
Kai kurios aukštosios mokyklos (fakultetai) apklausos metu nurodė, kad studentams, mokantiems už studijas pilną kainą, buvo suteiktos paskolos studijų įmokai mokėti. Auditorių nuomone yra rizika, kad galėjo būti ir daugiau atvejų, kai studentams, mokantiems už studijas pilną kainą, buvo suteiktos paskolos studijų įmokai mokėti, nes Fondas priimdamas sprendimą suteikti minėtas paskolas neįsitikino ar studentas tikrai mokėjo studijų įmoką. Siekiant užtikrinti, kad paskolas studijų įmokai mokėti gautų tik studentai, mokantys studijų įmoką, tikslinga, kad Fondui teikiamose aukštųjų mokyklų pažymose būtų patvirtinama, kad studentas moka studijų įmoką.

Pažeidžiant teisės aktus suteikta paskolų už 12 tūkst. Lt, nes 11-ai studentų suteiktos paskolos studijų įmokai mokėti, nors už studijas jie mokėjo pilną kainą (viso už 5,5 tūkst. Lt) ir 2-iem studentams suteiktų paskolų gyvenimo išlaidoms suma per metus viršijo Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatytą maksimalų paskolos dydį (viso už 6,5 tūkst. Lt).

3. KIEK UŽTRUNKA PASKOLŲ SUTEIKIMAS?

Konkursų paskelbimas. Lietuvos Respublikos Vyriausybei paskyrus valstybės biudžeto asignavimus programai „Studentų kreditavimo sistemos plėtojimas“, švietimo ir mokslo ministras per 10 dienų nustato kokia dalis lėšų turi būti skiriama atitinkamai kiekvienos rūšies paskoloms teikti. Švietimo ir mokslo ministrui paskirsčius lėšas, Fondas per 5 dienas turi viešai paskelbti konkursą paskoloms gauti. Skelbdamas konkursą, Fondas turi nurodyti paskoloms numatytų lėšų sumas (tarp aukštųjų mokyklų)¹⁶.

Audito metu nustatyta, kad pirmą konkursą paskoloms gauti Fondas paskelbė 15 dienų vėliau¹⁷, t. y. praėjus 20 dienų po to, kai švietimo ir mokslo ministras paskirstė lėšas kiekvienos rūšies paskoloms teikti¹⁸ (1 pav.).

Fondas negalėjo per nustatytą terminą paskelbti konkurso, nes, neturėdamas duomenų apie studijuojančių skaičių aukštosiose mokyklose, negalėjo nurodyti aukštosioms mokykloms paskoloms numatytų lėšų sumas. Nors Švietimo ir mokslo ministerija paskirstė Programai skirtas lėšas pagal paskolų rūšis ir Fondui išsiuntė duomenis apie studijuojančių skaičių aukštosiose mokyklose pagal Tvarkoje nustatytus terminus, minėtus duomenis Fondas gavo¹⁹ praėjus 11 dienų po to, kai švietimo ir mokslo ministras paskirstė lėšas kiekvienos rūšies paskoloms teikti.

¹⁶ Tvarkos 7, 8 punktai.

¹⁷ Fondo 2004-02-26 raštai aukštosioms mokykloms, studentų atstovybėms ir Lietuvos studentų sąjungai.

¹⁸ Švietimo ir mokslo ministro 2004-02-06 įsakymas Nr. ISAK-174.

¹⁹ Švietimo ir mokslo ministerijos 2004-02-10 raštas Nr. 40-11-R-503 gautas 2004-02-17.

Auditorių nuomone, reikėtų papildyti Valstybės paskolų aukštųjų mokyklų studentams suteikimo, administravimo ir grąžinimo tvarkos 8 punktą nuostata, kad Fondas per 5 dienas turi viešai paskelbti konkursą nustatytoms paskoloms gauti po to, kai švietimo ir mokslo ministras paskirsto lėšas kiekvienai paskolų rūšiai ir gauna iš Švietimo ir mokslo ministerijos informaciją apie tai, kiek Lietuvos aukštosiose mokyklose studijuoja studentų ir kiek jų moka studijų įmokas. Arba, siekiant, kad pirmojo konkurso metu studentai greičiau gautų paskolas, tikslinga svarstyti ar būtina, kad paskoloms numatytų lėšų sumos kiekvienai aukštajai mokyklai būtų nurodomos jau skelbiant konkursą paskoloms gauti, ir atsižvelgiant į tai siūlyti Tvarkos pakeitimus.

Pretendentų atranka. Aukštosios mokyklos per 30 dienų nuo pranešimo apie konkurso paskelbimą gavimo dienos privalo pateikti Fondui studentų, kuriems siūloma (laimėjusius konkursą) suteikti paskolas (studijų įmokoms ir gyvenimo išlaidoms) sąrašus²⁰.

Audito metu nustatyta, kad nėra reglamentuota per kiek laiko Atrankos komisija paskolai dalinėms studijoms užsienyje gauti sudaro studentų, kuriems siūloma suteikti paskolą, sąrašą. Tai galėjo turėti įtakos, kad pretendentų atranka paskoloms dalinėms studijoms užsienyje gauti truko 3-4 kartus ilgiau nei pretendentų atranka turėjo būti įvykdyta aukštosiose mokyklose. Pavyzdžiui, studentų, kuriems siūloma suteikti paskolas gyvenimo išlaidoms ir studijų įmokoms, sąrašus aukštosios mokyklos pirmojo konkurso metu turėjo pateikti per 8 dienas, o (papildomo) konkurso metu - per 3 dienas nuo prašymų priėmimo termino pabaigos. Studentų, kuriems siūloma suteikti paskolas dalinėms studijoms užsienyje, sąrašą Fondo Atrankos komisija paskolai dalinėms studijoms užsienyje gauti pirmojo konkurso metu patvirtino per 27 dienas, o (papildomo) konkurso metu - per 12 dienų nuo prašymų priėmimo termino pabaigos.

Auditorių nuomone, siekiant, kad studentai greičiau gautų paskolas, tikslinga reglamentuoti pretendentų atrankos paskoloms dalinėms studijoms užsienyje gauti trukmę.

Paskolų suteikimas. Sprendimą suteikti paskolą konkursą laimėjusiems studentams priima Fondo direktorius. Paskolų sutartis studijų įmokoms ir gyvenimo išlaidoms Fondo direktorius arba jo įgalioti atitinkamų aukštųjų mokyklų administracijos darbuotojai pasirašo per mėnesį nuo paskolos sutarčių gavimo iš Fondo dienos.²¹ Paskolos gyvenimo išlaidoms ir dalinėms studijoms užsienyje pervedamos į asmeninę paskolos gavėjo sąskaitą per 30 dienų nuo sutarties pasirašymo. Paskolos studijų įmokoms pervedamos į aukštosios mokyklos sąskaitą per 60 dienų nuo sutarties pasirašymo dienos.

²⁰ Tvarkos 12 punktas.

²¹ Tvarkos 15 punktas.

Audito metu nustatyta, kad nėra reglamentuota per kiek laiko po to, kai aukštosios mokyklos turi pateikti konkursą laimėjusių studentų sąrašus ir pristato Tvarkoje nurodytus dokumentus ir pažymas:

- Fondo direktorius turi priimti sprendimą dėl paskolos suteikimo konkursą laimėjusiems studentams (sprendimas suteikti paskolas studijų įmokoms ir gyvenimo išlaidoms pirmojo konkurso metu priimtas praėjus 10 dienų²², antrojo (papildomo) - praėjus 52 dienom²³).
- Fondas turi pristatyti paskolų sutartis aukštosioms mokykloms (pirmojo konkurso metu sutartis pristatytos praėjus 30-44 dienom, papildomo – praėjus 25-36 dienom).

Minėtos priežastys galėjo turėti įtakos trukmei nuo pretendentų atrankos pabaigos iki sutarčių pasirašymo.

Paskolų sutartyse nurodyta data laikytina sutarties pasirašymo data, tačiau, Fondo teigimu, sutartyse užfiksuota ne sutarties pasirašymo, o spausdinimo data. Kadangi paskolos sutartyje nurodyta data neatitinka sutarties pasirašymo datos, audito metu nebuvo galima tiksliai įvertinti ar paskolų sutartys pasirašomos ir paskolos studentams išmokamos laikantis nustatytų terminų. Pavyzdžiui, paskolos gyvenimo išlaidoms sutartyje nurodyta data 2004-10-22, Fondo teigimu, sutartys aukštosioms mokykloms buvo pristatomos 2004-10-29 – 2004-11-09, aukštosios mokyklos teigimu, sutartys buvo pasirašomos 2004 m. gruodžio mėn., paskolos lėšos pervestos 2004-12-08. Auditorių nuomone, siekiant užtikrinti paskolų administravimo kontrolę, paskolų sutartyse turi būti nurodoma paskolos sutarties pasirašymo, o ne spausdinimo data.

Paskolos suteikimas nuo prašymų priėmimo pabaigos ir lėšų pervedimo 2004 metais vidutiniškai truko (2 priedas):

- studijų įmokoms: pirmojo konkurso metu – apie 4 mėn., antrojo – apie 3 mėnesius,
- gyvenimo išlaidoms: pirmojo konkurso metu – apie 3,5 mėn., papildomo – apie 3 mėn.
- dalinėms studijoms užsienyje: pirmojo konkurso metu - apie 2 mėn., papildomo – apie 1,5 mėn.

Paskolos studijų įmokoms ir gyvenimo išlaidoms pervedamos praėjus vidutiniškai 3-4 mėnesiams nuo prašymų priėmimo pabaigos. Aukštosios mokyklos apklausos metu siūlė paspartinti paskolų išdavimo procesą, sutrumpinti laiko tarpą tarp paskolos prašymo pateikimo ir pinigų gavimo. Kadangi kai kurių paskolų suteikimo etapų vykdymo laikotarpis (lyginant skirtingus konkursus ar skirtingų paskolų rūšių teikimą) skyrėsi kelis kartus, todėl, siekiant, kad studentai greičiau gautų paskolas, tikslinga įvertinti paskolų suteikimo laikotarpius nuo pretendentų atrankos pabaigos iki sutarčių pasirašymo ir, atsižvelgiant į tai, optimizuoti jų trukmę.

²² Fondo direktoriaus 2004-04-23 įsakymas Nr. V1-17.1.

²³ Fondo direktoriaus 2004-11-25 įsakymas Nr. V1-45.

IŠVADOS

1. Programos „Studentų kreditavimo sistemos plėtojimas“ lėšos 2004 metais panaudotos nepakankamai efektyviai, nes dalis studentų negavo paskolų gyvenimo išlaidoms, nors liko nepanaudota 2 522,0 tūkst. Lt arba 14 proc. paskoloms teikti skirtų valstybės biudžeto asignavimų.
2. Esant lankstesnei Lietuvos Respublikos vyriausybės nutarimu patvirtintoje Valstybės paskolų aukštųjų mokyklų studentams suteikimo, administravimo ir gražinimo tvarkoje numatyta paskoloms skirtų lėšų panaudojimo tvarkai, paskoloms studijų įmokoms 2004 metais nepanaudotas (2 522,0 tūkst. Lt) lėšas buvo galima panaudoti paskoloms gyvenimo išlaidoms, nes minėtoms paskoloms papildomo konkurso metu trūko daugiau negu 4 000 tūkst. Lt.
3. Programai „Studentų kreditavimo sistemos plėtojimas“ 2004 metais skirtos lėšos buvo administruojamos nepakankamai efektyviai.
4. Netiksliai paskirstytos aukštosioms mokykloms paskoloms gyvenimo išlaidoms skirtos lėšos, todėl papildomo konkurso metu mažiau lėšų gavusių aukštųjų mokyklų studentams kai kuriais atvejais buvo apribota galimybė gauti paskolas gyvenimo išlaidoms arba gauti didesnes paskolas nei buvo skirtos.
5. Vykdamas pretendentų atranką, kai kuriais atvejais nevienodai vertinami pretendentų pateikti dokumentai, taip pat, be teisės aktuose nustatytų prioritetų paskolai gauti, taikomi papildomi paskolų teikimo prioritetai. Todėl kai kuriais atvejais buvo apribota galimybė gauti paskolas studentams, kurie taikant tik teisės aktuose nustatytus prioritetus, turėjo teisę ją gauti.
6. Paskolos kai kuriais atvejais suteiktos pažeidžiant teisės aktus, nes 2 studentams suteiktų paskolų gyvenimo išlaidoms suma per metus viršijo nustatytą maksimalų paskolos dydį ir 11 studentų, už studijas mokėjusiems pilną kainą, buvo suteiktos paskolos studijų įmokai mokėti.

REKOMENDACIJOS

1. Siekiant efektyviau panaudoti programai „Studentų kreditavimo sistemos plėtojimas“ skiriamas lėšas, inicijuoti Valstybės paskolų aukštųjų mokyklų studentams suteikimo, administravimo ir gražinimo tvarkos pataisas, numatant lankstesnę paskoloms skirtų lėšų panaudojimo tvarką.
2. Siūlyti Švietimo ir mokslo ministerijai lėšas pagal paskolų rūšis paskirstyti ir tikslinti atsižvelgiant į faktinį lėšų panaudojimą ir atskirų paskolų rūšių poreikį.
3. Siekiant objektyvesnio paskolų suteikimo, įvertinti papildomų paskolų teikimo prioritetų taikymo tikslingumą ir, esant būtinybei, siūlyti keisti ar papildyti paskolų teikimo prioritetus.
4. Siekiant, kad studentai greičiau gautų paskolas, peržiūrėti ir įvertinti paskolų suteikimo etapų (nuo pretendentų atrankos pabaigos iki sutarčių pasirašymo) vykdymo terminus ir, atsižvelgiant į tai, optimizuoti jų trukmę.
5. Stiprinti paskolų suteikimo kontrolę, siekiant užtikrinti, kad paskolos būtų suteikiamos laikantis teisės aktų reikalavimų.

Veiklos audito 1-ojo departamento direktorius

Rimantas Sanajevas

Veiklos audito 1-ojo departamento vyresnioji auditorė

Milda Čeplinskienė

Susipažinau:

Lietuvos valstybinio mokslo ir studijų fondo direktorius

Sigitas Renčys

**Pretendentų sąrašas paskolai dalinėms studijoms užsienyje gauti
(2004 m. papildomas konkursas)**

Studentas Nr. 49	Paskola studentui suteikta
Studentas Nr. 73	Paskola studentui suteikta, atsisakius kitam konkursą laimėjusiam studentui
Studentas Nr. 61	Studentas atsisakė paskirtos paskolos
Studentas Nr. 69	Paskola nesuteikta

PAGAL FONDO ATLIKTA ATRANKĄ				PAGAL VYRIAUSYBĖS PATVIRTINTUS PASKOLŲ TEIKIMO PRIORITETUS				
Eil. Nr.	Studentas	Pajamos, tenkančios vienam šeimos nariui	Pastabos	Eil. Nr.	Studentas	Pajamos, tenkančios vienam šeimos nariui	Pažymių vidurkis	Pastabos
1	Studentas Nr. 1	0		1	Studentas Nr. 1	0		
2	Studentas Nr. 2	64		2	Studentas Nr. 2	64		
3	Studentas Nr. 3	83		3	Studentas Nr. 3	83		
4	Studentas Nr. 4	117		4	Studentas Nr. 4	117		
5	Studentas Nr. 5	133		5	Studentas Nr. 5	133		
6	Studentas Nr. 6	160		6	Studentas Nr. 16		10	
...	
...		9	Studentas Nr. 74		9,83	
...		10	Studentas Nr. 57		9,8	
11	Studentas Nr. 11	199		11	Studentas Nr. 72		9,77	
...		12	Studentas Nr. 63		9,75	
16	Studentas Nr. 16	242		
...		20	Studentas Nr. 68		9,4	
...	
...		29	Studentas Nr. 62		9,2	
...		30	Studentas Nr. 69		9,19	
...		31	Studentas Nr. 59		9,11	
...		32	Studentas Nr. 38		9,1	
...		33	Studentas Nr. 66		9,04	
...	
38	Studentas Nr. 38	471		38	Studentas Nr. 6		8,9	
...		39	Studentas Nr. 60		8,84	
43	Studentas Nr. 43	542		
...	
49	Studentas Nr. 49	632		49	Studentas Nr. 61		8,6	
...		50	Studentas Nr. 11		8,57	Lėšų pakaktų, jei šiems
...		51	Studentas Nr. 43		8,57	studentams būtų skiriama
...		52	Studentas Nr. 49		8,57	visa jų prašyme nurodyta
...	paskolos suma
...	
57	Studentas Nr. 57	893		56	Studentas Nr. 73		8,55	
...	
59	Studentas Nr. 59	916		58	Studentas Nr. 67		8,5	
60	Studentas Nr. 60	920		59	Studentas Nr. 70		8,42	
61	Studentas Nr. 61	925	Paskolos atsisakė	Lėšų pakaktų, jei būtų
62	Studentas Nr. 62	953		mažinama studento
63	Studentas Nr. 63	1018		prašyme nurodyta
64	Studentas Nr. 64	1042	Paskolos atsisakė	paskolos suma (kaip
65	Studentas Nr. 65	288		64	Studentas Nr. 65		8,21	konkurso metu)
66	Studentas Nr. 66	412	Paskola nesuteikta	65	
67	Studentas Nr. 67	1151	Paskola nesuteikta	66	
68	Studentas Nr. 68	1209	Paskola nesuteikta	67	
69	Studentas Nr. 69	1216	Paskola nesuteikta	68	
70	Studentas Nr. 70	1364	Paskola nesuteikta	69	Studentas Nr. 71		7,8	
71	Studentas Nr. 71	1413	Paskola nesuteikta	70	
72	Studentas Nr. 72	1569	Paskola nesuteikta	71	Studentas Nr. 64		7,66	
73	Studentas Nr. 73	2063		72	
74	Studentas Nr. 74	5268	Paskola nesuteikta	73	
				74	

Paskolų suteikimo trukmė

